

Nr 337.

Av herr **Karlsson** i Grängesberg m. fl., *angående vissa ändringar i lagen om arbetstidens begränsning.*

Den tekniska och maskinella utvecklingen och rationaliseringen i övrigt inom produktions- och näringslivet gör att kravet på en längre gående, allmän och effektiv förkortning av arbetstiden icke längre kan få skjutas åt sidan.

Maskinerna ersätta allt mer den mänskliga arbetskraften. Makten över naturrikedomar och produktionsmedel ligger helt i de stora finansherrarnas händer. Industrien och övrig produktiv verksamhet drives med sikte på att framför allt tjäna dessa kretsars ekonomiska intresse — profitintresset. Inom arbetsområden, där driften är i gång i full utsträckning, tvingas stora arbetargrupper att arbeta längre tid än 48 timmar i veckan, 56 à 60 timmars *ordinarie* arbetsvecka är fastställd för många arbetsområden, samtidigt som massor av arbetare nödgas gå helt arbetslösa. Inom många produktionsgrenar frambringas den enskilde arbetaren numera, med nya maskinella hjälpmedel och hårt uppressad arbetstakt, dubbelt och t. o. m. tre gånger större produktionsresultat mot vad tidigare kunnat presteras under samma arbetstid.

Denna ökade produktionsförmåga har dock inte medfört, att arbetarklassen som helhet kommit i ett bättre läge. Kortare arbetstid och höjd levnadsstandard har icke blivit resultatet av den ökade produktionsförmågan. Resultatet av den genomförda och fortfarande på alla områden pågående kapitalistiska rationaliseringen har i stället blivit, att massor av arbetare kastats ut från arbetsplatserna. Hundratusental arbetslösa människor äro här i landet ställda helt utanför produktionen och avskurna från all möjlighet att genom normalt arbete kunna skaffa sig försörjning. Framför allt har ungdomen i stor omfattning genom detta blivit driven ut i ett upprörande tillstånd av utsvältning, hemlöshet och bitter nöd.

Det motstånd, som reses av kapitalismens spetsar och deras politiska anhängare mot en genomgripande arbetstidsförkortning, måste brytas. Den socialistiska riksdagsgruppen har under de senaste riksdagarna med skärpa påtalat, att knappast något annat lands myndigheter visat sådan likgiltighet för denna brännande fråga som den statsmakterna i detta land visat. I en hel del andra länder ha statsmakterna vidtagit konkreta och omfattande åtgärder för genomdrivande av erforderlig förkortning av arbetstiden. Särskilt kan i detta avseende erinras om de åtgärder, som vidtagits i Amerikas Förenta Stater.

Här i landet äro en mängd arbetsområden helt undantagna från arbetstidslagens bestämmelser. För nära två tredjedelar av landets arbetare och löntagare gäller icke arbetstidslagen. Dessa arbetargrupper böra inrangeras under lagen och erhålla en lagligen garanterad förkortning av arbetstiden.

Även stora grupper av arbetare, som falla under arbetstidslagens tillämpningsområde, ha en ordinarie arbetstid, som är längre än 48 timmar i veckan. Särskilt är detta fallet, där s. k. skiftarbete förekommer. De arbetare, som äro inrangerade under arbetstidslagen, drivas också i stor utsträckning att utföra övertidsarbete utöver den ordinarie arbetstiden. Övertidsarbetets omfattning visar också tydlig tendens till stark ökning.

Dessa förhållanden måste betecknas såsom i högsta grad oförnuftiga, då samtidigt massor av arbetare gå arbetslösa och äro helt avstängda från varje möjlighet att få utföra ens en enda timmes produktivt arbete i öppna arbetsmarknaden.

En förkortning av arbetstiden i allmänhet till 40 timmar i veckan är nu ett synnerligen befogat och aktuellt krav. Vid tungt och hälsofarligt arbete — exempelvis gruvarbete, arbete i massafabrikernas syreavdelningar o. dyl. — samt vid arbete där skiftgång förekommer ävensom för arbetare under 18 år är en ytterligare begränsning av arbetstiden ned till 36 timmar i veckan fullt motiverad. Ett genomförande av en arbetstidsförkortning efter dessa linjer samt ett undertryckande av övertidsarbetet är ett nödvändigt led i åtgärderna mot de för arbetarna skadliga verkningarna av den kapitalistiska rationaliseringsprocessen. Många tiotusental arbetslösa här i landet kunna därigenom beredas plats i produktionen.

Vi ha aldrig hyst några förhoppningar om, att de kapitalistiska regeringarna och deras representanter i Genève komma att föra dessa frågor fram till internationell lösning. Den s. k. Washingtonkonventionens öde är ett lysande exempel på vad resultatet blir, då man i olika länder sätter sig att vänta på internationellt genomförande av dylika överenskommelser. Trots att det nu är över femton år sedan denna konvention gjordes upp, har endast ett fåtal småstater ratificerat densamma. Numera är denna konvention betydelselös. För att komma till rätta med de problem, som nu stå på dagordningen, behövas andra och mera effektiva åtgärder.

Internationella arbetsbyrån i Genève sysslar med frågan om en ny dylik konvention. Säkerligen kommer en ny sådan att röna samma öde som Washingtonkonventionen och bli lika betydelselös. Tanken på samtidig, generell lösning av dessa frågor efter internationella linjer kan, av allt att döma, under nu rådande samhällsförhållanden icke realiseras. Då så är förhållandet, måste varje land på andra vägar söka nå fram till resultat. De åtgärder som vidtagits i vissa olika länder vittna också om att man nu allt mer börjar inse detta.

Då riksdagen förra året behandlade vår arbetstidsmotion, anförde andra lagutskottet i sitt utlåtande bl. a. följande: »Med hänsyn till det läge, vari det internationella samarbetet på förevarande område alltså befinner sig, torde det knappast kunna påräknas, att till nästa års riksdag kan framläggas förslag till så vittgående ändringar i arbetstidslagstiftningen, som påyrkas i motionen. Utskottet vill vidare erinra om, att vissa spörsmål angående arbetstidens längd

i vårt land för närvarande äro föremål för arbetslöshetsutredningens undersökningar. För övrigt hyser utskottet den övertygelsen, att regeringen med uppmärksamhet följer företeelserna på arbetsmarknaden och undersöker alla möjligheter att med statens medverkan råda bot på arbetslösheten.»

Då utskottet yrkade avslag på motionen med denna ganska välvilliga motivering, gav utskottet därmed tillkänna sin förståelse för denna frågas stora betydelse och för att statsmakterna böra arbeta för snara åtgärder. Detta uttalande gav i vart fall fullmakt åt regeringen att vidtaga åtgärder i fråga om ytterligare arbetstidsförkortning.

De fyra nordiska ländernas socialministrar hade också den 8 och 9 oktober förra året ett sammanträde i Oslo, för att dryfta frågorna om arbetstidens förkortning och åtgärder mot arbetslösheten. Huruvida denna överläggning och de uttalanden, som där gjordes, föranlett socialministern att vidtaga några praktiska åtgärder är icke känt.

Då vi anse, att riksdagen nu bör göra ett mera bestämt uttalande för en *snar* lösning av frågan om arbetstidens förkortning, hemställa vi,

att riksdagen i skrivelse anhåller, att regeringen måtte utarbeta och till 1936 års riksdag inkomma med förslag *dels* till sådana ändringar av lagen om arbetstidens begränsning, att arbetstiden för arbetare inom industrin i allmänhet förkortas till 40 timmar i veckan och för arbetare i särskilt tungt och hälsofarligt arbete samt för arbetare under 18 år till högst 36 timmar i veckan, med iakttagande av att lönekomensation bör lämnas, *dels* till sådana ändringar, att lagens tillämpningsområde utvidgas att omfatta vissa arbetargrupper som nu icke äro inbegripna under lagens tillämpning, *dels ock* till sådan skärpning av bestämmelserna angående övertidsarbete, att dylikt endast medgives då särskilt tvingande omständigheter föreligga, exempelvis då genom natur- eller olyckshändelse eller genom annan omständighet, som ej kunnat förutses, fara föreligger för liv, hälsa eller egendom.

Stockholm den 23 januari 1935.

Verner Karlsson.

K. Kilbom.

Nils Flyg.

Aug. Spångberg.

Vikt. Herou.

Torsten Henrikson.

Albin Ström.

Arvid Olsson.

